

УДК 821.162.1

**ВІРШ «ТИША МОРСЬКА» З ЛІРИЧНОГО ЦИКЛУ
АДАМА МІЦКЕВИЧА «КРИМСЬКІ СОНЕТИ»,
ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ПОЕТИКИ**

Гуменюк О. М.

**Кримський інженерно-педагогічний університет
Сімферополь, Росія
E-mail: uktlit_tnu@mail.ru**

У статті детально аналізується вірш Адама Міцкевича «Тиша морська», розглядається його художня структура й своєрідна роль у драматургії циклу «Кримські сонети». Ліричний цикл «Кримські сонети» належить до найбільш значимих у творчій спадщині визначного польського поета-романтика. Поезія «Тиша морська» – друга у циклі. Вона своєрідно розвиває образи й мотиви, заявлені у попередньому вірші – «Акерманські степи». Тут автор продовжує поетично осмислювати феномен невпинності й неосаяжності руху, невіддільного від людських переживань, пройнятого безперервною антитетичною мінливістю спокою й тривоги.

Медитативна розважливість, парадоксальна емоційність, настроєва гра проймає мальовничу пейзажну картину, подану в сонеті «Тиша морська», що промовисто свідчить про витончений художній психологізм, притаманний поетичній палітрі автора. В сонеті «Тиша морська» виразне передчуття тієї динаміки, яка поступово, можна сказати, за принципом крещендо розвивається, наростає в наступних творах циклу – «Плавба», «Буря», «Гірський краєвид із степів Козлова».

Ключові слова: Міцкевич, «Кримські сонети», «Тиша морська», поезика, образна структура, композиція, психологічний паралелізм.

ВСТУП

Ліричний цикл визначного польського поета Адама Міцкевича «Кримські сонети», вперше виданий разом із циклом «Любовні сонети» 1826 року в Москві мовою оригіналу, як відомо, приніс авторові неймовірну славу. Вже тоді ця вишукана поетична композиція викликала великий читацький інтерес, значу прихильність перекладачів і дослідників. І ця особлива зацікавленість «Кримськими сонетами» не вщухає й до сьогоднішнього дня. Серед перших інтерпретаторів творів циклу – українські поети-романтики, зокрема Левко Боровиковський, який перекладав кримські поезії А. Міцкевича українською і російською мовами. Нині маємо два класичні українські переклади «Кримських сонетів», здійснені такими визнаними майстрами як Максим Рильський [6] та Борис Тен [10].

М. Рильський також справедливо вважається одним з найбільш проникливих дослідників творчості польського поета, в тому числі й «Кримських сонетів». До таких дослідників належить і відомий український літературознавець Григорій Вервес, який зазначив: «Глибока ліричність, правдивість зображення складних людських почуттів, прониклива романтична розповідь про «Схід в мініатюрі» – Крим, про його природу, щира любов до рідної Польщі, до того ж високо поетична форма творів, – ось що захоплює читача в «Кримських сонетах» [1, с. 20].

Знаменитий цикл визначного польського поета-романтика розглядається в багатьох літературно-критичних розвідках і наукових працях [див. зокрема: 3; 5; 7; 8, с. 231–232; 9, с. 12–13; 12]. Однак далеко не всі художні аспекти цього поетичного циклу вивчені належною мірою. Особливе художнє багатство «Кримських сонетів», очевидно ж, не піддається будь-якому вичерпному трактуванню. В цьому покликаний переконати і пропонований у цій публікації та здійснюваний за принципом «close reading» («пильного читання») розгляд сонету, яким починається безпосереднє знайомство читача з художньо трансформованими поетом саме кримськими реаліями. В попередньому сонеті – «Акерманські степи», як можна судити з назви, означається лише передчуття майбутньої морської мандрівки, й там фігурують співвіднесені з морською стихією реалії причорноморського, але ще не кримського степу. В запропонованій публікації робиться спроба розглянути конкретний сонет не як підтвердження загальних поетичних особливостей циклу (саме такий підхід характерний для переважної більшості досліджень «Кримських сонетів»), а як самодостатній твір, який притому займає своє особливе місце в загальній композиційній структурі ширшого й складнішого тексту. Наукова новизна пропонованої публікації полягає в тому, що в ній вперше звертається увага на проведену саме через відповідно оформлені окремі вірші таку особливість композиційної структури «Кримських сонетів» як поступове наростання й згасання образно-інтонаційної напруги, емоційної насиченості. Саме під таким кутом зору тут розглядається сонет «Тиша морська» й окреслюється його своєрідне місце в позначеній багатогранним драматизмом композиції циклу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сонети А. Міцкевича в основному зберігають характерну для цієї жанрової форми чітку драматургію. Причому в сонетах польського поета не лише зберігається, так би мовити, зовнішня драматургічність, а й значно посилюється внутрішній драматизм. Саме звернення співця-романтика, який проголошує й творчо реалізує незалежність від будь-яких норм і канонів, до одного з найбільш нормативних і канонічних поетичних жанрів, не може не крити такого внутрішнього драматизму, потужного, навіть вибухового. Ця проблема доволі ґрунтовно висвітлена в окремих літературознавчих працях, зокрема в статті Наталі Сидяченко. Дослідниця насамперед нагадує про драматичні обставини життя молодого, але вже уславленого поета Адама Міцкевича, котрий за участь в антицарських студентських заворушеннях зазнав переслідувань, а відтак висвітлює психологічні спонуки автора, внаслідок яких він звертається до жанру сонета: «Царат прагнув приборкати прогресивний і патріотичний дух – засланням, а у випадку з Міцкевичем – безтурботним життям, розвагами, зрештою красою Одеси й Криму. Чи не нагадує це «накинені рамки», що сковують? Вважаємо, саме тому Міцкевич звернувся до строфічної форми сонета, висловлюючи свою тугу й свій захват, звернувся до форми, яка полонить найбільше. Так, Міцкевич був найбільшим віртуозом у ритмічному слові, але стимулом, гадаємо, було не хизування своєю майстерністю, Ця форма – іконічний знак, тобто той, що будується за принципом подібності, у цьому випадку – до «рамок», до ув'язнення. Психологічним стимулом для обрання сонета став стан вигнанця» [7, с. 99].

Отже весь цикл «Кримські сонети» має вишукану й глибоку драматургію. Тут, зокрема, можемо спостерігати кілька хвиль поступового наростання й пізнішого згасання поетичної експресивності. Таке наростання й згасання може нагадувати чергування морських припливів і відпливів. Також воно має виразний стосунок до характерної для романтичної літературної поезики наближеності до музики, споріднене, наприклад, з розвитком лейтмотивів у музичному творі, з такими музичними засобами як посилення й зниження динаміки (крещендо – димінуендо).

Зовні лагідний і спокійний вірш «Тиша морська» (другий у циклі) криє в собі передчуття такого наростання.

Поезію «Степи акерманські», якою починаються «Кримські сонети», можна вважати своєрідною увертюрою циклу. Художній паралелізм степового простору й морської стихії, заявлений вже в першому рядку («Wpłynąłem na suchego przestwór oceanu...» – «Впливаю на простір сухого океану»), ніби готує нас до пізнішої безпосередньої зустрічі з цією стихією. Тут вельми характерні для всього циклу образи й мотиви руху, яскравої динаміки, мандрівки, а водночас величного спокою, особливої тиші, яка однак має своє звучання і таїть у собі немало загадок і дивовиж. Невимушено окреслена широка панорама степових просторів набуває під пером автора мало не космічної урочості, поєднується тут з увагою до найменших деталей, тонких нюансів, що в сукупності витворює епічно піднесено, драматично напружену й лірично проникливу картину. Детальніше про цей перший, вступний вірш циклу польського поета дивіться в одній з моїх попередніх публікацій [4]. Відповідні образи та мотиви розвиваються і в наступному творі – «Тиша морська», в підзаголовку якого («На височині Тарханкут») вперше, якщо не рахувати назви всього циклу, зринає конкретний кримський топонім.

В особливій нічній тишині «Акерманських степів» ліричному героєві здається, що він здатен почути не лише тріпотіння метелика на стеблині чи ковзання вужа в траві, а й до болю рідний голос із далекої Литви (вочевидь голос коханої, з якою йому довелося розлучитися). Не менш вражаючою постає цього разу тиша морська.

Тонкі інтонаційно-настрєві відтінки, легкі образні штрихи передають відчуття неосяжного спокою, який насправді сповнений динамічної мінливості, що вказує на його відносність... Вже сама присутність у вірші одного з домінантних тут образів – морського корабля, який тимчасово стоїть неподалік від берега, свідчить, що спокій, про який тут ідеться, не абсолютний, він може змінитися будь-якої миті. Цей спокій ніби зітканий з легкого тріпотіння прапора, таємничої гри хвиль, яка порівнюється з мріяннями сонної красуні:

Już wstążkę pawilonu wiatr zaledwie muśnie,
Cichymi gra piersiami rozjasniona woda;
Jak marząca o szczęściu narzecona młoda
Zbudzi się, aby westchnąć, i wnet znowu uśnie
(Вже стьожки прапору вітер ледь-ледь торкається,
Грає тихими грудьми роз'яснена вода;
Як у мріяннях про щастя молода наречена
Прокидається, аби зітхнути, і знов засинає) [11].

Заявлений у першому рядку сонета образ корабля одразу ж ніби відступає на другий план, увага переноситься на неозору морську широчінь, тріпотлива грайливість якої в авторській подачі зрідні дівочим маренням (ця вигадлива метафора розгортається в трьох рядках першого катрена). А далі з верхівки найвищої щогли, на якій мріє прапор і за якою видніються неосяжні простори, погляд ніби опускається трохи нижче, чіткіше концентрується на кораблі, образ якого постає в мальовничих деталях другого катрену. Ці деталі також передають затаєну бентежність. Відтак можна сказати, що другий катрен не так антитетичний щодо першого, як далі розвиває його провідний інтонаційно-образний лад. А проте тут очевидні й риси певного контрасту. Адже ж у першому катрені переважає власне морський краєвид, а в другому, як зазначалось, виразніше проступають обриси корабля:

Żagle, na kształt chorągwi gdy wojnę skończoną,
Drzemią na masztach nagich; okręt lekkim ruchem
Kołysa się, jak gdyby przykuty łańcuchem;
Majtek wytchnął, podróżne rozśmiało się grono
(Вітрила, мов знамена після битви,
Дрімають на голих щоглах; корабель у легкому русі
Колишеться, ніби прикутий ланцюгом;
Матрос переводить дух, гроно мандрівців жартує).

Попри щойно відзначену контрастність образні деталі, що знаменують відносність відтвореного спокою, не лише проймають обидві перші строфи, а й навіть перегукуються між собою. Так само як лагідно-бентежно, ніби сонно (нагадуючи марення юної вродливиці) плещуться морські хвилі, дрімають і вітрила на голих щоглах, і можна не сумніватися в тому, що тих опущених вітрил, як і стьошки прапора, ледь-ледь торкається вітер і що ті вітрила будь-якої миті знов можуть бути здійняті, як бойові знамена. А тим часом у такт тріпотінню стьошки прапора погойдується на хвилях корабель, ніби прикутий до ланцюгів, що не дають йому змоги рушити вдаль, позіхає матрос і сміється весела компанія подорожніх. І матрос, який, певно, перед тим напружено пильнував біля стерна, і мандрівці відпочивають, хоча кожне по-своєму: служитель корабля переводить дух, а пасажери, вочевидь, жартують, раді прибуттю до берега. Вишукана взаємодія контрастів і нюансів надає художній мові автора вельми своєрідної фактурності, об'ємності, стереоскопічності, яка ще більш виразно виявляється в терцетній частині твору.

Наприкінці сонета маємо чітко окреслений поетичний паралелізм, увиразнений тотожністю синтаксичних конструкцій обох терцетів та анафоричним початком кожного з них: *O morze!.. – O myśli!..* Тут не лише продовження попередньої символічної картини затаєного спокою, а й її своєрідна квінтесенція:

*O morze! Pośród twoich wesołych żyjątek
Jest polip, co śpi na dnie, gdy się niebo chmurzy,
A na ciszę długimi wywija ramiony.
O myśli! W twojej głębi jest hydra pamiętek,
Co śpi wśród złych losów i namiętnej burzy,
A gdy serce spokojne, zatapia w nim szpony
(O море! Серед твоїх веселих дивовиж
Є поліп, що спить на дні, коли небо похмує,
А в тишині довгими щупальцями вигойдує.*

О думо! У твоїй глибині є гідра спогадів,
Що спить серед поневірянь і шаленої бурі,
А коли серце спокійно, впивається в нього пазурами).

Сповнена усіляких дивовиж («wesołych żyjętek») морська глибінь порівнюється з незмірними обширами й загадками людської думки. Безперечно, що в романтичній концепції А. Міцкевича поняття людської думки, мислі виходить далеко за межі раціоналістичного осягнення світу.

ВИСНОВКИ

Ліричний цикл визначного польського поета-романтика Адама Міцкевича «Кримські сонети», створений невдовзі після подорожі автора на півострів, належить до найбільш значимих та популярних його творінь. У композиції циклу відчувається своєрідна динаміка – вірші тут подаються за принципом неухильного наростання, а потім завмирання руху природних стихій та людських переживань. Своєрідну роль у драматургії циклу відіграє поезія «Тиша морська», друга, з якою зустрічається читач, і перша, в якій поетично трансформуються безпосередні кримські реалії, що постають перед очима ліричного героя. Можна сказати, що разом з поезією «Степи акерманські» «Тиша морська» становить вступну, інтродуктивну частину, в якій заявляються художні реалії, що розвиваються в подальшому поетичному плинні циклу. Хвилюючі морські краєвиди, то лагідні й спокійні, то вкрай експресивні, радість любові, яка змінюється відчуттям гіркої розлуки, державна велич, яка обертається сумною руїною... – ці й інші образні й медитативні мотиви творять вишукану універсальну метафору плинності буття, його невсипущої мінливості. Обриси такої метафоричності доволі виразно означаються в сонеті «Тиша морська», в якій ідеться про відносність, тимчасовість на перший погляд, здавалося б, цілком стабільної та непорушної тиші.

Суттєву роль в аналізовану вірші, як і в усьому циклі, відіграє поетичний засіб психологічного паралелізму: образні штрихи зовнішньої картини вельми своєрідно, часто несподівано перегукуються з душевними переживаннями суб'єкта ліричної

оповіді. Морські пейзажі асоціюються з широкими обр'ямами людської свідомості й навіть підсвідомості. Поетичні роздуми автора про особливі праглибини людської пам'яті (а про них ідеться, наприклад, і в сонеті «Аю-Даг») говорять про те, що польський письменник якоюсь мірою попереджає наукові відкриття психології початку ХХ століття.

В буденних клопотах і тривогах ми найчастіше забуваємо про свої затаєні душевні болі, а в тихі, спокійні, здавалося б, цілком щасливі миті, вони здатні з несподіваною гостротою нагадати про себе. Очевидно, щось таке й пригадалося ліричному героєві під час споглядання з височини Тарханкут чарівливого морського краєвиду. Певні нюанси ліричного сюжету дають змогу припустити, що ці душевні болі якимось пов'язані з тим неймовірно далеким і водночас украй близьким голосом із Литви, голосом коханої. почути який так жадалося мандрівцеві і на який було налаштоване усе його єство в особливій тиші, відтвореній у попередньому сонеті – «Акерманські степи».

Така парадоксальна емоційність, настроєвість проймає мальовничу пейзажну картину, подану в сонеті «Тиша морська», що промовисто свідчить про витончений художній психологізм, притаманний поетичній палітрі автора. В сонеті «Тиша морська» виразне передчуття тієї динаміки, яка поступово, можна сказати, за принципом крещендо розвивається, наростає в наступних творах циклу – «Плавба», «Буря», «Гірський краєвид із степів Козлова».

Список літератури

1. Вервес Г. Адам Міцкевич: критико-біографічний нарис / Григорій Вервес // Міцкевич А. Вибрані твори: у 2 т. – Т. 1 / Адам Міцкевич. – К. : Державне видавництво художньої літератури, 1955. – С. 5–43.
2. Вервес Г. Адам Міцкевич: життя й творчість / Григорій Вервес. – К. : Дніпро, 1979. – 142 с.
3. Гуменюк В. «Кримські сонети» в українській інтерпретації Бориса Тена / Віктор Гуменюк // *Slavia Orientalis*. – 2000. – Т. 39. – № 1. – С. 65–76.

4. Гуменюк О. М. Особливості поетики поезії Адама Міцкевича «Акерманські степи» з ліричного циклу «Кримські сонети» // Филологический аспект: международный научно-практический журнал. – 2018. – № 6 (38). – С. 232–239.
5. Ланда С. С. «Сонеты» Адама Мицкевича / С. С. Ланда // Мицкевич А. Сонеты / Адам Мицкевич. – М. : Наука, 1975. – С. 225–300.
6. Рильський М. Зібрання творів: у 20 т. – Т. 7: Поетичні переклади / Максим Рильський. – К.: Наук. думка, 1985. – С. 29–39.
7. Сидячеко Н. Кримські почуття, ув'язнені в форму сонета / Наталя Сидяченко // Слово і час. – 2009. – № 9 (585). – С. 96–102.
8. Стахеев Б. В. Адам Мицкевич / Б. В. Стахеев // История польской литературы : в 2 т. / Ред. коллегия – В. В. Витт, И. С. Миллер и др. – М. : Наука, 1968. – Т. 1. – С. 214–249.
9. Стахеев Б. В. Адам Мицкевич / Б. В. Стахеев // Мицкевич А. Стихотворения. Поэмы / Адам Мицкевич. – М. : Художественная литература, 1968 / Библиотека всемирной литературы. – С. 5–20.
10. Тен Б. Зоряні сади: Сонети / Борис Тен. – К.: Рад. письменник, 1970. – С. 74–86.
11. Mickiewicz A. Dzieła poetyckie: t. 1–4. – Т. 1: Wiersze / Adam Mickiewicz. – Warszawa : Czytelnik, 1983. – S. 209–210. Тут і далі сонет «Тиша морська» цитується за цим виданням.
12. Charysz N. *Orientalizm «Sonetów krymskich» Adama Mickiewicza wobec inspiracji Johanna Wolfganga Goethego* / Natalia Charysz / Konteksty Kultury.– 2013. – Т 10. – № 3. – S. 272–287.

References

1. Verves H. *Adam Mickiewicz: Krytyko-biograficzny Narys* [Adam Mickiewicz: Critical and Biographical Sketch]. *Mickiewicz A. Wybrani Twory: u 2 Tomakh* [Mickiewicz A. Selected Works: in 2 Volumes]. Kyiv: Derzhavne Vydavnytsvo Khudozhnioyi Literatury [State Publ. of Fiction], 1955, vol. 1, pp. 5–43.
2. Verves H. *Adam Mickiewicz: Zhyttia i tvorchist'* [Adam Mickiewicz; Life and Creativity]. Kyiv, Dnipro Publ., 1979, 142 p.

3. Humeniuk V. "Kryms'ki Sonety" v *Ukrayins'kiy Interpretaciyi Borysa Tena* [Crimean Sonnets in Ukrainian Interpretation by Boris Ten]. *Slavia Orientalis*. 2000, vol. 39, no 1, pp. 65–76.
4. Humeniuk O. *Osoblyvosti Poetyky Poeziyi Adama Mickiewicza "Akermans'ki Step"* z *Lirychnoho Tsyklu "Kryms'ki Sonety"* [The Peculiarities of Poetics of Adam Mickiewicz's Poem *Akkerman Plaines* from the Lyrical Cycle *Crimean Sonnets*]. *Filologicheskyy Aspekt* [Philological Aspect]. *International Science and Practical Journal*, no 6 (38), 2018, pp. 232–239.
5. Landa S. "Sonety" *Adama Mickiewicza* [Adam Mickiewicz's Sonnets]. *Mickiewicz A. Sonnets*. Moscow: Nauka Publ., 1975, pp. 225–300.
6. Ryl'sky M. *Zibrannia Tvoriv: u 20 Tomakh* [Selected Works: in 20 Volumes]. Vol. 7: *Poetychni Pereklady* [Poetry Translations]. Kyiv: Naukova Dumka Publ., 1985, pp. 29–39.
7. Sydiachenko N. *Kryms'ki Pochuttia, Uvyazneni v Formu Soneta* [Crimean Emotions, which Are in Prison of Sonnet Form]. *Slovo i Chas* [Time and Word], 2009, no 9 (585), pp. 96–102.
8. Stakhiev B. V. *Adam Mickiewicz. Istoriya Pol'skoy Litieratury: v 2 Tomakh* [Adam Mickiewicz. History of Polish Literature: in 2 Volumes]. Moscow: Nauka Publ, vol. 1, 1968, pp. 214–249.
9. Stakhiev B. V. *Mickiewicz A. Stikhotvorienniya. Poemy* [Mickiewicz A. Worses. Great Poems]. Moscow: Khudozhesviennaya Litieratura Publ, 1968, pp. 5–20.
10. Ten B. *Zoriani Sady: Sonety* [Star Gardens: Sonnets]. Kyiv: Radians'kyi Pys'mennyk Publ., 1970, pp. 74–86.
11. Mickiewicz A. *Dzieła poetyckie: t. 1–4. – T. 1: Wiersze / Adam Mickiewicz. – Warszawa : Czytelnik, 1983. – S. 209–210.* Here and afterwards the sonnet *Sea Silence* is cited by this edition.
12. Charysz N. *Orientalizm «Sonetów krymskich» Adama Mickiewicza wobec inspiracji Johanna Wolfganga Goethego / Natalia Charysz / Konteksty Kultury.*– 2013. – T 10. – № 3. – S. 272–287.

**СТИХОТВОРЕНИЕ «ТИШЬ МОРСКАЯ» ИЗ ЛИРИЧЕСКОГО ЦИКЛА
АДАМА МИЦКЕВИЧА «КРЫМСКИЕ СОНЕТЫ», ОСОБЕННОСТИ ЕГО
ПОЭТИКИ**

Гуменюк О. Н.

Аннотация. В статье детально анализируется стихотворение Адама Мицкевича «Тишь морская», рассматривается его художественная структура и своеобразная роль в драматургии цикла «Крымские сонеты». Лирический цикл «Крымские сонеты» принадлежит к наиболее значительным произведениям в творческом наследии выдающегося польского поэта-романтика. Стихотворение «Тишь морская» – второе в цикле. В нем своеобразно развиваются образы и мотивы, заявленные в предыдущем стихотворении – «Аккерманские степи». Здесь автор продолжает поэтически осмысливать феномен безустанности и непостижимости движения, неотделимого от человеческих переживаний, пронизанного непрерывной антитегической изменчивостью спокойствия и тревоги.

Медитативная рассудительность, парадоксальная эмоциональность, игра настроения пронизывает живописную картину, поданную в сонете «Тишь морская», что красноречиво свидетельствует об утонченном художественном психологизме, присущем поэтической палитре автора. В сонете «Тишь морская» выразительно предчувствие той особой динамики, которая постепенно, можно сказать, по принципу крещендо развивается, нарастает в последующих произведениях цикла – «Плавань», «Буря», «Горный пейзаж из степей Козлова».

Ключевые слова: Мицкевич, «Крымские сонеты», «Тишь морская», поэтика, образная структура, композиция, психологический параллелизм.

***THE SEA SILENCE POEM FROM ADAM MICKIEWICZ'S LYRICAL CYCLE
CRIMEAN SONNETS, THE PECULIARITIES OF ITS POETICS***

Humeniuk O. M.

Summary. The article deals with the detail investigation of Adam Mickiewicz's verse *The Sea Silence*. The author of the paper analyses in details its art structure and singular role in the dramaturgy of the cycle *Crimean Sonnets*. Lyrical cycle *Crimean Sonnets* belongs to the most significant works in the creative heritage by outstanding Polish romantic poet. *The Sea Silence* is the second poem in the cycle. It originally develops the images and motives, which are declared in the verse *Akkerman Plaines* – the beginning of the *Crimean Sonnets*. Adam Mickiewicz continues here the poetical consideration the phenomenon of incessant and immense moving, which is inseparable from human trepidations and full of antithetical variations of quietness and troubles. The incessantness and incomprehensibility of movement, depicted in this poem, is generally authentic to the whole lyrical cycle.

Meditative reasonableness, paradoxical emotions, play of moods – everything penetrates here the picturesque landscapes, which are represented in the sonnet *The Sea Silence*. It is the marker of the refine psychological quality that is characterized to the author's creative manner. We can notice in the sonnet *The Sea Silence* the foreboding of the dynamics which gradually, as by the way of crescendo, develops and increases in the next works of lyrical cycle, such as *Sailing, Tempest, Mountainous Landscape in the Plains of Kozlov*".

Keywords: Mickiewicz, *Crimean Sonnets, The Sea Silence*, poetics, image structure, composition, psychological parallels.